

12. Spiksplinternieuw!

DOELSTELLINGEN

- De kinderen beleven een doopdienst mee.
- De kinderen weten wat er gebeurt bij de doop en ze kunnen de verschillende personen en voorwerpen die een rol spelen, benoemen.
- De kinderen weten dat het water van de doop laat zien dat God mensen steeds weer een nieuwe kans geeft en bij hen blijft, wat ze ook hebben gedaan en wat ze ook hebben meegemaakt.
- De kinderen kunnen aangeven wat hen aanspreekt in het doopritueel.

(THEOLOGISCHE) ACHTERGRONDINFORMATIE

De doop neemt een belangrijke plaats in binnen het christelijk geloof. Sinds het vroegste begin van de kerk horen doop en christendom bij elkaar. De herkomst van de doop is te vinden in de woorden van Jezus uit Matteüs 28: 19: "Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest." Al op de dag van Pinksteren, kort na Hemelvaart, roept Petrus de joden in Jeruzalem op om zich te laten dopen in de naam van Jezus (Handelingen 2: 38). Later doopt hij ook de Romein Cornelius en diens familie: niet-joden worden christen (Handelingen 10: 24-48).

In de gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland wordt het voorhoofd van de dopeling meestal besprenkeld met een beetje water. Oorspronkelijk werd bij de doop het hele lichaam ondergedompeld in water. In de grondtekst van het Nieuwe Testament wordt voor 'dopen' het woord *baptizein* gebruikt. Dat woord heeft de betekenis 'in- en onderdompelen', maar kan ook 'wassen' betekenen.

Het water van de doop verwijst naar Pasen. Het is ondergaan en weer naar boven komen; sterven en opstaan; dood en leven. Je begint als het ware aan een nieuw leven. In de vroege kerk vond de doop plaats op Pasen, bij het aanbreken van de opstandingsdag. De dopelingen kregen vervolgens een wit kleed aan: 'het kleed der gerechtigheid'. Daarmee wilde men duidelijk maken dat er een 'nieuwe mens' was opgestaan. De kleur wit symboliseert reinheid, zuiverheid en feest.

De kinderdoop is in de christelijke geloofstraditie nooit onomstreden geweest. Ook binnen de Protestantse Kerk in Nederland zijn er mensen die hun pasgeboren kinderen niet laten dopen, omdat ze pleiten voor volwassenendoop of 'doop op belijdenis'. Vaak kiezen ouders er dan voor om hun kind te laten zegenen (ook wel 'opdragen' genoemd). Deze zegen bevestigt de belofte van God aan het kind; want ook zonder gedoopt te zijn, is het een kind van God. Ook kan de zegening van kinderen na hun geboorte een uiting zijn van dank aan God voor dit nieuwe leven. De ouders voeden het kind op vanuit het verlangen dat het later bij Christus en Zijn gemeente zal willen horen en dan de doop zal ondergaan. Een kind dat gezegend is, blijft dus als het ware een open vraag om de doop. Houd er rekening mee dat er ook in jouw groep kinderen kunnen zijn die niet gedoopt zijn. Leg in dat geval uit hoe dat kan en waak ervoor dat deze kinderen zich niet buitengesloten voelen.

VOORBEREIDING

Persoonlijke voorbereiding

Neem de achtergrondinformatie bij dit programma goed door. Daarnaast is het wenselijk om je persoonlijk voor te bereiden op deze bijeenkomst. Zo word je zelf ook 'materiaal' voor de bijeenkomst met de kinderen. Hiervoor kun je de volgende vragen gebruiken:

- Wat betekent het voor je dat je gedoopt bent? Welke rol speelt de doop in je leven?
- Hoe ervaar je het doopritueel in je eigen gemeente? Spreekt het je aan of zou je het graag anders willen? Indien dat laatste: hoe dan?
- Welke betekenis heeft het water van de doop voor je?
- Wat zou je met de kinderen willen delen, wat de bovenstaande vragen betreft?

Praktische voorbereiding

Plan deze bijeenkomst zo mogelijk vlak nadat de doop is bediend in de gemeente, bijvoorbeeld aansluitend aan de doopdienst of ergens in de week erna. Dan hebben de kinderen ervaren hoe het eraan toegaat tijdens zo'n dienst en zit dit nog vers in hun geheugen.

Geef de kinderen zo mogelijk een kopie van werkblad x1 mee vóór deze doopdienst. Vraag hun dan om het werkblad mee te nemen en in te vullen als ze met hun ouders of verzorgers naar de doopdienst gaan. De opdracht staat op het werkblad. Het ingevulde werkblad zal besproken worden tijdens de bijeenkomst, dus geef duidelijk aan dat de kinderen het dan weer moeten meebrengen. Stel de voorganger op de hoogte van de opdracht die de kinderen hebben meegekregen, zodat hij of zij dat kan benoemen tijdens de dienst.

Het is echter ook mogelijk om het werkblad gewoon te laten invullen tijdens het programma (zie *Verkenning*). Ga in dat geval na of het mogelijk is om aan het begin van de bijeenkomst een bezoek te brengen aan de kerkzaal, eventueel vergezeld door de voorganger, om alle doopvoorwerpen te kunnen bekijken en aan te raken. Het gaat dan wat meer leven voor de kinderen.

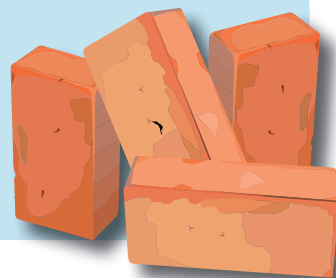
BENODIGDHEDEN

Vooraf

Hieronder vind je een opsomming van alles wat je nodig hebt voor deze bijeenkomst. Zorg ervoor dat je ruim voor het begin van de bijeenkomst klaar bent met alle voorbereidingen. Zo heb je alle tijd om aandacht te besteden aan de kinderen wanneer zij binnenkomen.

Benodigheden

- Een grote kaars en iets om deze mee aan te steken;
- Kopieën van werkblad 12.1, 12.2 en 12.3 voor alle kinderen (knip de poppetjes van 12.3 vast uit);
- Pennen;
- Enkele foto's van doopdiensten (gemakkelijk te vinden op het internet);
- Tekenpapier en stiften of kleurpotloden;
- Een bak water en een handdoek;
- Voor de alternatieve verwerkingsopdracht: een computer met internetverbinding en een printer, een groot vel papier en lijm.

PROGRAMMA

10-20 minuten

Opening & Verkenning

Steek de kaars aan als symbool van het licht van Christus. Vertel dat de bijeenkomst echt begonnen is als de kaars aan is.

Praat met de kinderen na over een doopdienst die ze hebben meebeleefd. Als het niet gelukt is om deze bijeenkomst in te plannen vlak nadat de doop is bediend in de gemeente, probeer dan herinneringen naar boven te halen van eerder bijgewoonde diensten en/of laat foto's van doopdiensten zien. Vraag de kinderen om te vertellen wat ze zagen. Wat viel hun op? Wat begrepen ze niet?

Als je werkblad 12.1 van tevoren aan de kinderen had meegegeven (zie *VOORBEREIDING*), vraag hun dan om het ingevulde werkblad er even bij te pakken. Had je werkblad 12.1 niet van tevoren uitgedeeld, doe dat dan nu en laat het ter plekke invullen door de kinderen.

Vraag de kinderen of ze op het blad dezelfde dingen zien als bij de doopdienst die zij hebben meegemaakt. Wat is hetzelfde en wat is anders? Houd het kort: het gaat hier slechts om een eerste kennismaking met het thema.

20 minuten

Verdieping

Deel kopieën van werkblad 12.2 uit. Loop alle tekeningen op werkblad 12.1 na met de kinderen, met behulp van de toelichting hieronder. Na elk deel van de toelichting kunnen de kinderen een woord invullen in de kruiswoordpuzzel van werkblad 12.2.

- 1. Doopkind.** Hier staat een jong kindje van een paar maanden getekend, Maar voor de doop maakt het niet uit hoe oud of jong je bent. Als je nog heel klein bent, zoals deze baby, kun je zelf nog niet aangeven of je wilt worden gedoopt. Dat doen je ouders dan voor jou. Als je ouder bent, kun je er zelf voor kiezen. Er zijn ook ouders die vinden dat hun kind later zelf moet aangeven of het wil worden gedoopt of niet. Zij laten hun kind dus niet dopen als baby. Toch vinden deze ouders het vaak wel fijn om een zegen te vragen voor hun baby en het in een dienst 'voor te stellen' aan de gemeente. Dat heet dan 'opdragen'. (Geef de kinderen hierbij de kans om te vertellen of ze zijn gedoopt of opgedragen. Houd het kort en vertel zo nodig dat jullie er de volgende keer verder over gaan praten.)
- 2. Doopouders.** Als een kind nog jong is, brengen de ouders het kind om te worden gedoopt.
- 3. Gemeente.** Als er een kind wordt gedoopt, gebeurt dat altijd tijdens een kerkdienst. Er zijn dus altijd mensen bij in de kerk als een kind wordt gedoopt. Dat is belangrijk, want het kind hoort helemaal bij de mensen die bij de kerk horen. De 'gemeente', noemen we dat.
- 4. Dominee.** De dominee doet de doop. Dat noemen we: de doop bedienen.
- 5. Doopvont.** In de doopvont zit het water dat de dominee gebruikt bij de doop. 'Vont' is afkomstig van het Latijnse woord *fons*, wat 'bron' betekent. Weten de kinderen wat een bron is? Misschien hebben ze op vakantie weleens een bron gezien? Vertel dat uit een bron levend, stromend water voortkomt – zoals bij een rivier: daar is ook stromend water. Vroeger werd er altijd gedoopt met of in stromend water. Nu is dat heel verschillend. In sommige kerken gaan de mensen die worden gedoopt helemaal kopje onder in een rivier of een beek. In kerken van de Protestantse Kerk in Nederland wordt iemand meestal gedoopt door middel van besprenkeling: de dominee sprenkelt een beetje water op het voorhoofd. Dat water komt dan gewoon uit de kraan.
- 6. Doopwater.** Het water waarmee wordt gedoopt, is dus gewoon water. Waarom zou de dominee water gebruiken bij de doop? Water maakt je schoon. Water kan vuil afspoelen en je weer een fris gevoel geven. Zo is het ook met dopen. Door dopen word je schoon, fris, nieuw. Moet de baby gewassen worden? Niet echt, natuurlijk; dat hebben de ouders vast wel gedaan. Toch word je gewassen bij de doop, omdat God daarmee wil zeggen: elke dag van je leven mag je weer een nieuwe start maken, ben je voor Mij een schoon en 'nieuw' kind. Al doe je of zeg je dingen die niet goed zijn, of beleef je nare gebeurtenissen: steeds mag je die achter je laten en erop vertrouwen dat God bij je is en je vergeeft, een nieuwe kans geeft. De doop gebeurt maar één keer in je leven, maar de betekenis van de doop geldt voor iedere dag. Maar hoe zit het dan met kinderen die niet gedoopt of opgedragen zijn? Wat er in het doopritueel gebeurt, dat wil God zeggen tegen alle mensen, groot en klein. De betekenis van de doop is voor iedereen, of je nu gedoopt bent of niet.
- 7. Doopkaars.** In veel kerken brandt er een paaskaars tijdens de vieringen van de gemeente. Gebeurt dat ook in de dienst van de eigen gemeente? Weten de kinderen waar deze kaars naar verwijst? Gedoopte kinderen krijgen soms een doopkaars mee, die wordt aangestoken aan de paaskaars. Jezus is het grote licht van de wereld en de gedoopte kinderen mogen dat licht met zich meedragen.
- 8. Doopkaart.** Als herinnering aan de doop krijgt het gedoopte kind soms een doopkaart mee.

Oplossing kruiswoordraadsel:

1. JONG	5. BRON
2. OUDERS	6. START
3. GEMEENTE	7. PAASKAARS
4. DOMINEE	8. HERINNERING

15 minuten

Verwerking

Praat met de kinderen over het doopritueel. Wat vinden ze ervan, nu ze meer weten over de betekenis erachter? Kijken ze nu anders naar het gebeuren? Vinden ze het mooi of spreekt het hen minder aan? Waarom? Vertel zelf ook wat het doopritueel voor jou betekent.

Deel tekenpapier en stiften of kleurpotloden uit. Vraag de kinderen: hoe zou het dopen gebeuren als jij het mocht bepalen? Waar zou het dan gebeuren? Buiten, binnen, in een zwembad of in een rivier? Zou er een doopvont zijn? Zo ja, hoe zou deze eruitzien? Hoe zou het doopkind eruitzien? En de dominee? Laat de kinderen 'hun' doop tekenen. Ze mogen hun fantasie de vrije loop laten. Vraag hun wanneer ze klaar zijn of ze iets willen vertellen bij de tekening die ze hebben gemaakt.

Je kunt hier ook kiezen voor de volgende alternatieve verwerkingsopdracht. Laat de kinderen via internet zoeken naar allerlei afbeeldingen die te maken hebben met dopen. Print de gevonden afbeeldingen uit en maak er een collage van. Bespreek samen de afbeeldingen die de kinderen hebben uitgezocht. Waarom hebben ze juist deze gekozen? Wat vinden ze mooi en wat niet? Lijken de plaatjes op het doopritueel zoals dat in de eigen gemeente plaatsvindt? Wat is hetzelfde en wat is anders? Wat spreekt de kinderen het meeste aan?

10 minuten

Afsluiting

Zet de bak met water op tafel en leg de handdoek ernaast. Deel pennen en de uitgeknipte poppetjes van werkblad 12.3 uit. Vat samen wat je tot nu toe hebt verteld tijdens deze bijeenkomst: het water van de doop laat zien dat God mensen steeds weer een nieuwe kans geeft, wat ze ook hebben gedaan of meegemaakt. De doop gebeurt maar één keer in je leven, maar heeft betekenis voor elke dag: God blijft bij je en vergeeft je. Dat betekent dat hij je een nieuwe kans geeft. Voor hem ben je schoon en spiksplinternieuw. En ook al ben je niet gedoopt of opgedragen, toch geldt de betekenis van de doop ook voor jou.

Geef aan dat de kinderen nu iets gaan doen wat een beetje aan de doop doet denken: ze gaan hun handen in het water wassen. Als ze dat doen, kunnen ze denken aan de dingen die ze graag achter zich willen laten. Vraag de kinderen om op het poppetje dingen te schrijven die ze in het water willen achterlaten. Geef zo nodig een voorbeeld. Benadruk dat ze niet hoeven te vertellen wat ze opschrijven: dat blijft geheim. Doe hier zelf ook aan mee. Als de kinderen klaar zijn, kunnen ze hun poppetje verfrommelen en weggooien. Vraag hun daarna om hun handen in het water te wassen. Vertel de kinderen dat ze dit thuis ook kunnen doen: als je ergens spijt van hebt en je wilt het niet meer doen, dan kun je even je handen onder de kraan houden en denken aan het water van de doop. Want dat water wil zeggen: jij bent steeds weer spiksplinternieuw en je krijgt steeds weer een nieuwe kans! Let op: deze werkvorm kan wat hilariteit oproepen. Dat is niet erg. Laat de kinderen rustig even gek doen, maar vraag daarna of ze weer serieus mee willen doen.

Bedank de kinderen voor hun aanwezigheid en hun inzet. Tot de volgende keer!

BIJLAGEN

1. Werkblad 12.1 – De doop: wat is wat en wie is wie?
2. Werkblad 12.2 – Kruiswoordpuzzel over de doop
3. Werkblad 12.3 – Handen wassen